

VÉGHSEŐ TAMÁS – TERDIK SZILVESZTER – SIMON KATALIN – MAJCHRICS TIBORNÉ – FÖLDVÁRI KATALIN – LÁGLER ÉVA: *Források a magyarországi görögkatolikus parókiák történetéhez. Olsavszky Mihály Mánuel munkácsi püspök 1750–1752. évi egyházlátogatásainak iratai*, Nyíregyháza 2015. 799 o. (Collectanea Athanasiana, II. textus/Fontes, vol. 7.), ISBN 978-615-5073-34-2

A forrásgyűjtemény kiadását az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok K 108780 számú, „Görögkatolikus egyház- és művészettörténeti források feldolgozása és közreadása, adattárak (történeti névtár és sematizmus) kiadása, digitalizált adatbázisok készítése (18–20. század)” című kutatási projektje tette lehetővé.

Az Olsavszky Mihály Mánuel munkácsi püspök által 1750–1752 között végzett kánoni látogatás fontos állomása annak a folyamatnak, amely a Magyar Királyság görögkatolikus közösségeinek modernizációját, egyházi és társadalmi emancipációját tűzte ki célul. A Görögkatolikus Örökség Kutatócsoport forráskiadvány-sorozatának újabb kötete ennek a javadalom-összeírásnak az anyagát tartalmazza.

Olsavszky Mihály Mánuel munkácsi püspök Mária Terézia királynő megbízásából a több mint tíz vármegye területén fekvő Munkácsi Egyházmegye szinte összes egyházközségében kánoni látogatást végzett három év alatt. A

püspök először Zemplén és Sáros vármegye területén kereste fel a parókiákat 1750-ben, a következő évben Abaúj, Borsod, Szabolcs, Ugocsa és Máramaros vármegyék következtek, majd 1752-ben Bereg és Ung vármegyékkel zárult a körút.

Jelen kötetbe a vármegyei vizitációk jegyzőkönyvei, az összesítő jelentések és egyéb, a látogatáshoz kapcsolódó iratok kerültek.

A kötet végén olyan vizitációk olvashatók, amelyek nem Olsavszky megbízásából készültek el, valamilyen formában mégis kapcsolódnak ehhez az egyházlátogatáshoz. Ide sorolható Barkóczy Ferenc egri püspök 1749-es vizitációjának egy töredéke, amely a látogatás során a papoknak föltett teológiai kérdéseket és az azokra adott válaszokat tartalmazza.

Voltak olyan görögkatolikus községek is, amelyek nem tartoztak a Munkácsi Egyházmegye fennhatósága alá, így ezekben más vizitátorok végezték az összeírást. Ilyen a Torna vármegyei Falucska és az ugyancsak esztergomi fennhatóság alatt álló Szlovinka esete.

A források értelmezését latin–magyar szószedet, a szövegben előforduló liturgikus és lelkiségi könyveket tartalmazó jegyzék, illetve név- és helymutató segíti. A településnevekhez kapcsolódó lábjegyzetekben megtalálhatóak az 1741-es, az 1792-es és az 1806-os összeírásokban használt névalakok és esperesi kerületek.